

1.7.2024

TEATIS LIIKMETELE

Teema: Puutumatuslega seotud juhtumite puhul kohaldatavad põhimõtted

Õiguskomisjon,

- võttes arvesse protokoll nr 7 (Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta) (edaspidi „protokoll“) artikleid 7, 8 ja 9,
- võttes arvesse kodukorra artikleid 5, 6, 7, 8 ja 9,
- võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu praktikat,

on kodukorra artikli 9 lõike 13 alusel kindlaks määranud järgmised põhimõtted.

I osa – Üldpõhimõtted

1. Parlamentaarne puutumatus on parlamendi kui terviku ja selle liikmete sõltumatuse tagatis, mitte parlamendiliikme isiklik eesõigus.
2. Parlamendikomisjon ei ole kohus.
3. Parlamentaarse puutumatuse eesmärk on kaitsta parlamenti ja selle liikmeid kohtumenetluse eest, milles käsitletakse parlamendiliikme kohustuste täitmisega seotud tegevust, mida ei saa parlamendiliikme kohustustest eristada.
4. Liikmesriigi ametiasutused otsustavad selle parlamendiliikme süü küsimuse üle, kelle puutumatus arutatakse, ja selle üle, kas kohtumenetlus on asjakohane. Parlamendikomisjon nende küsimuste suhtes seisukohta ei võta. Parlamendikomisjon otsustab vaid, kas kohtumenetluse pidamisel on takistusi, mis tulenevad vajadusest

¹ Muudetud 30. mail 2023 ja 19. septembril 2023.

säilitada parlamendi sõltumatus.

5. Puutumatuslega seotud juhtumite korral ei aruta parlamendikomisjon riikide õigus- ja kohtusüsteemide suhtelisi eeliseid. Riigi kohtusüsteemi väidetavate puudustega ei saa põhjendada otsust jätta parlamendiliikme puutumatus ära võtmata või seda kaitsta.

II osa – Menetlus

Raportööri määramine

6. Parlamendikomisjon määrab igale puutumatuslega seotud juhtumile raportööri.
7. Selleks määrab iga fraktsioon ühe oma liikme puutumatuslega seotud juhtumite alaliseks raportööriks, kes peaks tegutsema koordinaatorina, et tagada puutumatuslega seotud juhtumite käsitlemine kogenud parlamendiliikmete poolt. Fraktsioonid tagavad, et alaliseks raportööriks määratakse väga usaldusväärne liige.
8. Puutumatuslega seotud juhtumite raportöörid määratakse fraktsioonide vahel võrdsetel alustel toimuva rotatsiooni korras. Samas ei tohi raportöör kuuluda samasse fraktsiooni või olla valitud samast liikmesriigist kui parlamendiliige, kelle puutumatus arutatakse.

Puutumatuslega seotud juhtumite käsitlemine

9. Parlamendikomisjon ja raportöör püüavad viia iga puutumatuslega seotud juhtumi lõpule võimalikult kiiresti, võttes arvesse iga juhtumi suhtelist keerukust.
10. Puutumatuslega seotud juhtumi läbivaatamise etapid on raportööri esmane ettekanne, vabatahtlik kuulamine, arvamuste vahetus ja raportööri esitatud raporti projekti alusel toimuv hääletus.

Kõneaeg

11. Kuna parlamendikomisjoni aeg puutumatuslega seotud juhtumiga tegelemiseks on piiratud, jaotab komisjoni esimees kõneaega rangelt.
12. Raportöör võib puutumatuslega seotud juhtumi arutelu alguses ja lõpus võtta lühidalt sõna ning talle antakse selleks iga kord aega umbes viis minutit.
13. Teised parlamendiliikmed võivad lühidalt sõna võtta – igaüks umbes kaks minutit – arvamuste vahetuse käigus. Juhul kui korraldatakse kuulamine, võivad nad küsimuste esitamiseks lühidalt sõna võtta.

Kuulamised

14. Kuulamised on vabatahtlikud, st parlamendiliige võib alati loobuda õigusest nõuda kuulamise korraldamist. Samuti meenutab raportöör parlamendiliikmele, kelle puutumatus arutatakse, et lihtsa või vastuväiteid mitte tekitava juhtumi korral ei ole kuulamisest kasu.
15. Parlamendiliikmel, kelle puutumatus arutatakse, on õigus oma keeles selgitusi anda, tingimusel et see on Euroopa Liidu ametlik keel.

16. Juhul kui kuulamine toimub, kutsub parlamendikomisjon parlamendiliikme, kelle puutumatus arutatakse, andma selgitusi järgmisel võimalikul komisjoni koosolekul. Arvesse võetakse ainult kohustusi ja eelistusi, mis on raportööril ja sellel parlamendiliikmel, kelle puutumatus arutatakse. Kui parlamendiliikmel, kelle puutumatus arutatakse, ei ole võimalik anda selgitusi mõistliku aja jooksul, näiteks tõsisel meditsiinilisel põhjusel, tuleks menetlust jätkata kuulamist korraldamata.
17. Kui parlamendiliige, kelle puutumatus arutatakse, ei saa vabadusekaotuse, st kinnipidamise või vangistuse tõttu osaliselt või kogu ametiaja jooksul füüsiliselt kuulamisel osaleda ning on väljendanud soovi kasutada oma õigust anda selgitusi, toimub kuulamine kaugosaluse teel Euroopa Parlamendi pakutava turvalise platvormi kaudu. Menetluse ja kuulamise konfidentsiaalsuse tagamiseks võetakse asjakohaseid meetmeid; sellega seoses kohaldatakse vajalike muudatustega kõiki füüsilise kohalolekuga kuulamisi käsitlevaid sätteid. Kui see on asjakohane, võetakse selliseks kuulamiseks liikmesriikide asjaomaste ametiasutustega juhtumipõhiseid meetmeid.
18. Kuulamisele kutsumise suhtes kohaldatakse kodukorra artikli 9 lõike 6 kolmandat, neljandat ja viiendat lõiku.
19. Iga juhtumi kohta korraldatakse ainult üks kuulamine. Eriti keerukate juhtumite puhul võib raportöör siiski teha parlamendikomisjonile ettepaneku korraldada ka teine kuulamine. Ettepanek pannakse parlamendikomisjonis hääletusele.
20. Parlamendiliige, kelle puutumatus arutatakse, või teda esindav parlamendiliige võib sõna võtta üksnes vabatahtliku kuulamise ajal. Ta võib esineda sissejuhatava avaldusega, mis ei tohiks kesta kauem kui umbes viisteist minutit, ja seejärel peaks ta lühidalt vastama teiste parlamendiliikmete küsimustele.
21. Parlamendiliiget, kelle puutumatus arutatakse, võib esindada üksnes teine ametisolev Euroopa Parlamendi liige, kes ei tohi aga olla õiguskomisjoni liige ega asendusliige. Sellisel juhul toimub kuulamine üksnes füüsilisel kohalolekul.
22. Kuulamisel võib parlamendiliikmega, kelle puutumatus arutatakse, kaasas olla ka advokaat või õigusnõustaja. Advokaadil või õigusnõustajal ei ole õigust sõna võtta, kuid ta võib nõustada kuulamisel parlamendiliiget, kelle puutumatus arutatakse. Euroopa Parlament ei maksa advokaadi ega õigusnõustaja reisikuluid.

Täiendavad dokumendid

23. Raportööri juhiste kohaselt laseb sekretariaat parlamendikomisjoni otsuse tegemiseks vajalikud dokumendid tõlkida komisjoni töökeeltesse. Enamasti piirdub see puutumatus äravõtmise või kaitsmise ametliku taotlusega, millele on lisatud süüdistusakt või hagiavaldus.
24. Parlamendiliige, kelle puutumatus arutatakse, võib lisaks liikmesriigi ametiasutuste poolt juba esitatud dokumentidele esitada oma juhtumiga seotud dokumente.
25. Dokumente, mida ei peeta parlamendikomisjoni otsuse tegemiseks vajalikuks, ei tõlgita.
26. Lõpliku otsuse dokumentide tõlkimise või tõlkimata jätmise kohta teeb raportöör.

Otsuse tegemisel peaks ta võtma arvesse dokumendi parlamendikomisjoni töökeeltesse tõlkimise maksumust.

III osa – Konfidentsiaalsus

27. Puutumatuslega seotud juhtumite käsitlemisel kohaldab parlamendikomisjon automaatselt kodukorra artiklis 227 sätestatud salajast menetlust.

Sissepääs ruumi

28. Puutumatuslega seotud juhtumeid arutatakse üksnes kinnisel koosolekul. Sekretariaat tagab koos saaliteenindajatega, et ruumis viibivad ainult järgmised isikud:
- a) õiguskomisjoni liikmed ja asendusliikmed;
 - b) kuulamise toimumise korral parlamendiliige, kelle puutumatus arutatakse, või kui tal ei ole võimalik seal viibida, teda esindav parlamendiliige, ja kui see on kohaldatav, asjaomase parlamendiliikme advokaat või õigusnõustaja, ning muud Euroopa Parlamendi liikmed, kusjuures nimetatud isikud võivad ruumis viibida ainult kuulamise ajal;
 - b) (uus) hääletuse toimumise korral kodukorra artikli 216 lõikes 7 osutatud asendusliikmed, kelle on nõuetekohaselt kirjalikult määranud parlamendikomisjoni täisliige ja kellest on komisjoni esimehele teatatud kirjalikult enne koosoleku algust, kuid üksnes hääletuse toimumise ajal; erandkorras võib esimees lubada kodukorra artikli 216 lõikes 7 osutatud asendusliikme kohalviibimist raporti projekti läbivaatamisel, mis on päevakorra projekti kohaselt kavas vahetult enne hääletust; sellisel juhul ei osale kodukorra artikli 216 lõikes 7 osutatud asendusliige arutelus ja talle ei saadeta juhtumiga seotud dokumente;
 - c) õiguskomisjoni sekretariaadi töötajad ning Euroopa Parlamendi peasekretariaadi muud töötajad, kelle kohalolek on nende tööülesannetest tulenevalt koosoleku korrakohaseks läbiviimiseks rangelt vajalik;
 - d) fraktsioonide ja fraktsioonilise kuuluvuseta parlamendiliikmete sekretariaadi töötajad, kes tavaliselt jälgivad õiguskomisjoni tööd ning kelle kohalolek on nende tööülesannetest tulenevalt rangelt vajalik ja kelle nimed on õiguskomisjoni sekretariaadile kirjalikult teatavaks tehtud;
 - e) üks esimehe registreeritud assistent ja puutumatus alalised raportöörid, kelle kohalolek on nende tööülesannete täitmiseks rangelt vajalik ja kelle nimed on õiguskomisjoni sekretariaadile kirjalikult teatavaks tehtud.
- Punkti 28 alapunktide c–e kohaldamisel ei käsitata praktikante töötajatena ega parlamendiliikme registreeritud assistentidena ning neile ei võimaldata juurdepääsu.
29. Ühelegi teisele isikule juurdepääsu ei võimaldata. Piirang kehtib eelkõige selle parlamendiliikme assistentide kohta, kelle puutumatus arutatakse. Komisjoni esimees võib erandkorras sellest reeglist erandi teha.
30. Kohalolijad ei tohi puutumatuslega seotud juhtumite arutamisest audio- ega

videosalvestusi teha. Koosoleku protokoll ei märgita küll arutelude sisulisi üksikasju, kuid vastuvõetud otsused protokollitakse.

Dokumentidega tutvumine

31. Sekretariaat edastab enne iga koosolekut, kus konkreetset puutumatuslega seotud juhtumit arutama hakatakse, parlamendikomisjoni arutelu jaoks tõlgitud dokumendid, kasutades selleks teatist liikmetele. Teatis liikmetele edastatakse ainult esimehele (kui koosolekut juhatab asendaja, saadetakse asjaomane teatis ka koosolekut juhatavale aseesimehele), puutumatuslega tegelevatele alalistele raportööridele, iga fraktsiooni ühele töötajale ja fraktsioonilise kuulumuseta parlamendiliikmete sekretariaadi ühele töötajale, kes jälgib puutumatuslega seotud juhtumeid, kahele õigusteenistuse töötajale, kes tegelevad puutumatuslega seotud juhtumitega, ning õiguskomisjoni sekretariaadi töötajatele, kes tegelevad puutumatuslega seotud juhtumitega. Sama kehtib edasiste liikmetele edastatavate teatiste korral, mida võidakse konkreetse puutumatuslega seotud juhtumi kohta koostada. Teatist liikmetele ei tohi kellelegi teisele edastada. Edastamine toimub salasõnaga kaitstud e-kirja teel.
- 31a. (uus) Fraktsioonid ja fraktsioonilise kuulumuseta parlamendiliikmete sekretariaat teavitavad parlamendikomisjoni sekretariaati puutumatuslega seotud juhtumite ja eelkõige konkreetse puutumatuslega seotud juhtumi eest vastutava poliitikanõuniku või fraktsioonilise kuulumuseta parlamendiliikmete sekretariaadi töötaja nime. Õigusteenistus teatab parlamendikomisjoni sekretariaadile nende kahe töötaja nimed, kes tegelevad puutumatuslega seotud juhtumitega ja kellele tuleks teatis liikmetele edastada.
- 31b. (uus) **Infoteatis liikmetele** edastatakse kõigile õiguskomisjoni liikmetele või asendusliikmetele, fraktsioonide töötajatele ja fraktsioonilise kuulumuseta parlamendiliikmete sekretariaadile, kes tavaliselt jälgivad õiguskomisjoni tööd, ning Euroopa Parlamendi peasekretariaadi muudele asjaomastele töötajatele; infoteatises liikmetele märgitakse vähemalt järgmine:
 - a) puutumatuslega seotud juhtumite puhul: puutumatuslega seotud juhtumite ärahoidmise taotluse puhul: puutumatuslega seotud juhtumite ärahoidmist taotlev liikmesriigi pädev asutus või Euroopa Prokuratuur (kodukorra artikli 9 lõige 1), pädev asutus, kes edastab taotluse Euroopa Parlamendile või Euroopa Prokuratuurile (kodukorra artikli 9 lõige 12), ning parlamendiliikmele, kelle puutumatuslega seotud juhtumit arutatakse, esitatud süüdistused;
 - b) puutumatuslega seotud juhtumite kaitsmise taotluse puhul: asjaomase parlamendiliikme või endise parlamendiliikme nimi ja taotluse esitaja nimi (kodukorra artikli 9 lõiked 1 ja 2) ning taotluse sisu kokkuvõte.
32. Kogu toimikuga võivad sekretariaadi ruumides Brüsselis isiklikult tutvuda õiguskomisjoni liikmed või asendusliikmed ning parlamendiliige, kelle puutumatuslega seotud juhtumit arutatakse, üksnes eelnevalt kokkulepitud ajal. Toimikut ei laenutata ja sellest ei tohi teha üheski vormis koopiat. Toimikuga ei tohi tutvuda ükski teine isik, välja arvatud parlamendiliige, kes esindab parlamendiliiget, kelle puutumatuslega seotud juhtumit arutatakse, või kõnealuse parlamendiliikme advokaat või õigusnõustaja. Kahel viimasel juhul teeb toimikuga tutvumise kohta lõpliku otsuse esimees.

Toimikuga tutvumiseks valmistatakse Brüsselis sekretariaadi ruumides ette selleks ette nähtud ruum, mida saab külastada üksnes kokkuleppe alusel ja mis on avatud ainult esmaspäevast neljapäevani kell 9.00–18.00 ja reedel kell 9.00–14.00, alates viiendast tööpäevast enne parlamendikomisjoni koosolekut, kus asjaomane puutumatus juhtum on lisatud komisjoni päevakorda, kuni päevani, kui komisjon võtab vastu puutumatusesega seotud juhtumi raporti projekti.

Menetluse konfidentsiaalsusest kinni pidamine

33. Puutumatus käsitlevates menetlustes tuleb järgida konfidentsiaalsusnõudeid. Eelkõige tehakse kõik võimalik, et säilitada ülim diskreetsus puutumatusesega seotud kuulamistel. Kohaldatakse kodukorra artikli 227 asjakohaseid sätteid ja personalieeskirjade asjakohaseid distsiplinaarsätteid.

IV osa – Puutumatusesega seotud juhtumite kohta tehtavad otsused

Raporti projekt ja hääletamine

34. Raportöör koostab niipea, kui menetluse käik võimaldab, raporti projekti parlamendikomisjonile läbivaatamiseks. Sellega seoses peaks raportöör võtma arvesse aega, mis kulub tõlkimisele ja asja vaagimiseks enne hääletamist.
35. Parlamendikomisjon hääletab seejärel raporti projekti üle esimesel võimalusel, st niipea kui võimalik pärast arvamuste vahetust ja/või kuulamist, võttes arvesse juhtumi asjaolusid.
36. Pidades silmas puutumatus käsitleva menetluse spetsiifilist olemust, järgitakse parlamendikomisjonis tava, mille kohaselt raporti projektile muudatusettepanekuid ei esitata. Võimalik on ainult hääletada raporti projektis esitatud ettepaneku poolt või vastu.
37. Hääletusel võivad osaleda ainult õiguskomisjoni liikmed või asendusliikmed. Kodukorra artikli 216 lõikes 7 osutatud asendusliikmetest tuleb komisjoni täisliikmel teatada komisjoni esimehele kirjalikult enne koosoleku algust.
38. Kui parlamendiliikmete enamus hääletab raporti projektis esitatud ettepaneku vastu, loetakse vastuvõetuks sellele vastupidine otsus. Raporti lõplik tekst sõnastatakse komisjoni esimehe juhendamisel sellele vastavalt ümber.
39. Vastuvõetud raportid lisatakse alati järgmise täiskogu istungi päevakorda.

Puutumatuses äravõtmine

40. Puutumatuses äravõtmise taotluste aluseks on protokolli artikkel 9. Kui menetlus toimub parlamendiliikme valimisliikmesriigis, kohaldatakse selle liikmesriigi õigust nii, nagu oleks parlamendiliige, kelle puutumatus arutatakse, liikmesriigi parlamendi liige. Kui menetlus toimub mõnes muus liikmesriigis, on parlamendiliikmetel tõkendite kohaldamise suhtes puutumatus ja kohtulik puutumatus. Kui menetlus toimub parlamendiliikme valimisliikmesriigis, sõltub järelikult liikmesriigi õigusest, kas puutumatuses äravõtmise taotlus on vajalik.

41. Parlamendikomisjon ei võta parlamendiliikmelt puutumatus, kui ülekuulamine, tõkend või kohtumenetlus on seotud parlamendiliikme poolt oma kohustuste täitmisel avaldatud arvamuste või antud häältega, nagu on sätestatud protokollis artiklis 8, sest sellisel juhul ei oleks puutumatuse äravõtmise taotlus lubatav.
42. Arvamus loetakse avaldatuks parlamendiliikme kohustuste täitmisel, kui seda tehti Euroopa Parlamendis. Kooskõlas Euroopa Kohtu kohtupraktikaga võidakse arvamus lugeda avaldatuks parlamendiliikme kohustuste täitmisel, kui see on väljaspool parlamenti avaldatud subjektiivne hinnang, mis on vahetult ja ilmselt seotud Euroopa Parlamendi liikme kohustustega. Sellise vahetu ja ilmse seose olemasolu kindlaks tegemiseks tuleks võtta arvesse asjaomase subjektiivse hinnangu laadi ja sisu.
43. Kui menetlus ei ole seotud parlamendiliikme kohustuste täitmisel avaldatud arvamuste või antud häältega, tuleks puutumatus ära võtta, välja arvatud juhul, kui on alust arvata, et kohtumenetluse eesmärk on kahjustada parlamendiliikme poliitilist tegevust ja seeläbi Euroopa Parlamendi sõltumatust (*fumus persecutionis*).
44. Kui puutumatus äravõtmise taotlus on kätte saadud, kuid ilmneb, et asjaomasel parlamendiliikmel ei ole selle juhtumi puhul õigust tugineda puutumatusle, tuleks taotlus lugeda lubamatuks. Parlamendikomisjon ei koosta raportit, vaid saadab Euroopa Parlamendi presidendile kirja, milles soovib tal taotluse lubamatuks lugeda. Kiri pannakse parlamendikomisjonis hääletusele. Kui president nõustub parlamendikomisjoni hinnanguga, teatab ta sellest täiskogu istungil ja juhtum lõpetatakse ilma parlamendikomisjoni poolsete edasiste sammudeta.

Eesõiguste ja puutumatus kaitsmine

45. Parlamendiliikme või endise parlamendiliikme puutumatus kaitsmise taotlustes tuleb viidata protokollis artiklitega 7, 8 ja 9 antud eesõiguste või puutumatus rikkumisele. Taotluste sisuks peab seega olema:
 - a) Euroopa Parlamendi istungipaika sõitvate või sealt lahkuvate parlamendiliikmete liikumisvabaduse suhtes kehtestatud haldus- või muu piirang;
 - b) tolli- ja valuutakontrolli suhtes asjakohaste soodustuste võimaldamata jätmine;
 - c) parlamendiliikme kohustuste täitmisel avaldatud arvamuste või antud häältega seotud ülekuulamine, tõkend või kohtumenetlus; või
 - d) liikmesriigi ametiasutuste poolt protokollis artikli 9 alusel puutumatus äravõtmise taotluse esitamata jätmine, kui nad olid kohustatud seda tegema.
46. Välja arvatud erandjuhul, ei saa eesõiguste või puutumatus kaitsmise taotlust rahuldada, kui see ei puuduta parlamendiliikme kohustuste täitmisel avaldatud arvamusi või antud hääli või kui liikmesriigi ametiasutused jätsid esitamata puutumatus äravõtmise taotluse, kuigi nad olid kohustatud seda tegema.
47. Arvamus loetakse avaldatuks parlamendiliikme kohustuste täitmisel, kui seda tehti Euroopa Parlamendis. Kooskõlas Euroopa Kohtu kohtupraktikaga võidakse arvamus lugeda avaldatuks parlamendiliikme kohustuste täitmisel, kui see on väljaspool parlamenti avaldatud subjektiivne hinnang, mis on vahetult ja ilmselt seotud Euroopa Parlamendi liikme kohustustega. Sellise vahetu ja ilmse seose olemasolu kindlaks tegemiseks tuleks võtta arvesse asjaomase subjektiivse hinnangu laadi ja sisu.
48. Kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikaga ei ole otsusel kaitsta

parlamendiliikme puutumatus õiguslikult siduvaid tagajärgi riikide õiguskaitseorganitele või õigusasutustele. Kõnealused asutused on siiski kohustatud peatama kohtumenetluse ja otsust arvesse võtma.

49. Eesõiguste ja puutumatus kaitsmise taotlus ei ole lubatav, kui samade asjaoludega seoses on juba esitatud puutumatus aravõtmise taotlus või selle taotluse kohta on vastu võetud otsus. Kaitsmise taotluse läbivaatamine lõpetatakse, kui samade asjaoludega seoses on esitatud taotlus puutumatus aravõtmiseks.
50. Lisaks ei ole eesõiguste ja puutumatus kaitsmise taotlus lubatav juhul, kui on juba esitatud puutumatus kaitsmise taotlus või selle taotluse kohta on vastu võetud otsus. Ainukeseks erandiks on otsuse uuesti läbivaatamise taotlus, mis esitatakse koos uute kaalukate tõenditega, mis tõendavad protokolliga antud puutumatus või eesõiguste rikkumist.²
51. Kui parlamendikomisjon on seisukohal, et taotlus ei ole eespool esitatud punktide kohaselt lubatav, ei koosta parlamendikomisjon raportit, vaid saadab Euroopa Parlamendi presidendile kirja, milles soovib tal taotluse lubamatuks lugeda. Kiri pannakse parlamendikomisjonis hääletusele. Kui president nõustub parlamendikomisjoni hinnanguga, teatab ta sellest täiskogu istungil ja juhtum lõpetatakse ilma parlamendikomisjoni poolsete edasiste sammudeta.
52. Kui parlamendikomisjon leiab siiski, et uuesti läbivaatamise taotlus on lubatav ja sellele on lisatud uued kaalukad tõendid, teavitab komisjon presidenti ja käsitleb taotlust sama menetluse alusel, mida kasutatakse uue juhtumi puhul.

V osa – Järeldused

53. Käesolev teatis liikmetele asendab kõik õiguskomisjoni varasemad teatised ja muud dokumendid, mis käsitlevad komisjoni tavasid ja töökorda puutumatus valdkonnas.

Heaks kiidetud 6. novembril 2019.

² ELT C 310/261.